

Тәжірибелік мәліметтер негізінде су жолының мемлекеттік кеңістігінде математикалық модель алынады. Математикалық модельдің нақты объектіге сәйкестігі объектінің шығыс мәндерін үлгінің шығыс мәндерімен тікелей салыстыру арқылы анықталды. Құрылған математикалық модель мен басқару объектісінің өтпелі сипаттамаларын салыстырмалы бағалау нәтижелері келтірілген.

Нысанның өтпелі сипаттамалары мен математикалық модельден математикалық модель модельденген объектінің қасиеттерін дәл және сапалы түрде сипаттайды, яғни модельденетін объектіге сәйкес келеді. Ұсынылған материал студенттерге математикалық модельдеу әдісі бойынша процестерді оқып үйренуге, соның ішінде математикалық сипаттаманы дайындауға, шешім әдісін таңдауға, үлгіні бағдарламалық қамтамасыз етуге және модельдің нақты объектімен сәйкестігін тексеруге мүмкіндік береді.

Ключевые слова: МИМО-жүйе; идентификация; математикалық модел; Matlab; өтпелі сипаттама; объект.

Mathematical modeling and parametric identification of a model using the example of a water-heating unit

S.S.Zhusupbekov¹, L.K.Abzhanova¹, O.Nauryzbaev¹

¹Abai University (Almaty, Kazakhstan)

Abstract

The article is devoted to systemic issues related to the principles of mathematical modeling of technological objects, and the degree of adequacy of certain mathematical descriptions to real processes in these systems. In the article using the least squares method (least squares), a model of a water-heating unit is constructed as a MIMO system. The analysis of the process as a complex multi-connected control object.

Based on the experimental data, a mathematical model is obtained in the state space of the water path. The adequacy of the mathematical model to the real object was established by directly comparing the output values of the object with the output values of the model. The results of a comparative assessment of the transition characteristics of the constructed mathematical model and the control object are presented.

From the transient characteristics of the object and the mathematical model, it follows that the mathematical model fairly accurately and qualitatively describes the properties of the modeled object, i.e., it is adequate to the modeled object. The material presented allows you to teach a student to study processes by the method of mathematical modeling, including the preparation of a mathematical description, the choice of a solution method, software implementation of the model and verification of the model's adequacy to a real object.

Key words: MIMO system; identification; mathematical model; Matlab; transient response; object.

Поступила в редакцию 27.11.2019.

FTAMP 14.25.07.

*Ұ.Қ. ҚЫЯКБАЕВА¹, А.Е. ИНИЯТОВА¹, Ж.Ж. АСАНХАНОВА,¹ Г.Қ. ШЫРЫНБАЕВА¹,
М.К. СУРАНШИЕВА¹*

*¹Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті (Алматы, Қазақстан)
kyakbaeva@mail.ru; iniyatova.aidana@bk.ru; iniyatova.aidana@bk.ru; Agend66@mail.ru; mira-
8.3@mail.ru; <https://doi.org/10.51889/2020-1.2077-6861.14>*

ӘЛЕУМЕТТІК ПЕДАГОГТИҢ ЖАСӨСПІРІМДЕРМЕН ТҰРҒЫЛЫҚТЫ МЕКЕН- ЖАЙЫ БОЙЫНША ЖҮРГІЗІЛЕТІН ЖҰМЫСЫ

Аңдатпа

Мақала авторлары әлеуметтік педагогтың тұрғылықты жері бойынша жасөспірімдермен жұмысын және әлеуметтік көмекке мұқтаж жасөспірімдерді немесе балалардың мекен-жайы бойынша отбасы жағдайын және оның әлеуметтік ортасындағы білім ортасын басшылыққа ала отырып қорғауды атап көрсетеді. Әлеуметтік

педагогикалық жұмыс және баланың негізгі мәселелерін анықтау, жасөспірімдер мен балалар үшін олардың тұрғылықты жері бойынша қолайлы жағдай туғызу, білім беруді жаңғырту контекстінде әлеуметтік жұмысқа жәрдемдесу, сондай-ақ қоғамға бейімдеу. Зерттеу барысындағы әлеуметтік жұмыстың негізгі бағыттары, әлеуметтік педагогикалық қамтамасыз ету, әлеуметтік жұмыс процестері.

Түйін сөздер: жасөспірімдермен жұмыс, әлеуметтік педагогика, тұрғылықты мекен-жай бойынша әлеуметтік жұмыс, әлеуметтік қорғау, тарихи-эксперименталдық моделдеу әдістері, әлеуметтік психологиялық зерттеу.

Бүгінгі жасөспірімдер мен жастар – еліміздің ертеңгі болашағы. Мемлекетіміздің өркендеуіне ат салысатын қоғамның басты қозғаушы күші де – жастар. Жастардың тәрбиесіне, олардың әлеуметтік жағдайына ерте күннен, яғни бала кездері мен жасөспірім шағынан аса мән беру керек.

Еліміздің қарыштап дамуына, экономикалық жағдайының реттелуіне, алдағы күндерде бейбіт те тыныш өмір сүруімізге үлкен әсер ететін – ол жас буын. Ал жастардың, жасөспірімдердің қоғамдағы жағдайын реттеп, олардың білімді жасқа айналуына зор септігін тигізетіндер – әлеуметтік педагогтер екені сөзсіз.

Балалар мен жасөспірімдер өмірінің қиын кезеңдерінде әлеуметтік педагогтің көмегіне мұқтаж болады. Күйзеліске душар болып, көптеген психологиялық өзгерістерді басынан кешіретін өтпелі кезеңде әрбір қоғамның болашағы болып саналатын балалар мен жасөспірімдердің мәселелерін тыңдап, түсініп, шешім қабылдауға көмектесетін мамандардың маңызы зор. Сол себепті де 1991 жылы елімізде әлеуметтік педагог қызметі енгізілді. Бұл мамандық еліміздің рухани, әлеуметтік, саяси жағдайына елеулі әсер етіп, мемлекет ретінде дамып, кемел болашаққа қол жеткізуіне өз үлесін тигізеді.

Білім беру мекемелерінде әлеуметтік педагогтардың қызмет етуі оқушылардың қоғамға бейімделуін, тұлға болып қалыптасуын және қиындықтармен лайықты түрде күресе біліп, күрделі мәселелерде дұрыс шешім қабылдауын қамтамасыз етеді. Әлеуметтік мамандар балалар мен жасөспірімдердің тұлғалық қасиеттерін зерттеумен айналысады. Осы жұмыстары барысында олардың арман, мақсаттарын қалыптастырып, өмірлерін жүйелі арнаға

бұруға көмектеседі. Дегенмен, жаңа қалыптасып келе жатқан жас буынның өміріне арнайы мамандар ғана емес, бүкіл халық жауапты. Себебі елдің рухани, мәдени ахуалынан көрініс беретін жастардың психологиялық жай-күйлері мемлекет үшін аса маңызды. Сондықтан әлеуметтік педагогика мамандығы бүгінде бұқаралық сипатқа ие [1].

Бүгінгі күні балалар мен жасөспірімдер арасында біршама маңызды проблемалар көрініс табууда. Зерттеу нәтижелері бойынша келтірілген статистикалық мәліметтерге сүйенер болсақ, оқушылардың басым көпшілігі мектептегі үлгерімдері, ата-анамен қарым-қатынасы, достарының және жақын адамдарының болмауына байланысты күйзелістерді басынан өткереді. Аз қамтылған, толық емес, кикілжіңді отбасылардың көбеюі жасөспірімдер арасында темекіге әуес болу, ішімдік қолдану, нашақорлық, бұзақылық сынды қоғам дерттерінің дамуына себеп болып отыр. Тіпті, соңғы кездері құлағымызға көп ілініп жүрген жан түршігерлік оқиғалардың, балалар мен жасөспірімдердің өздерінен кіші балаларға зорлық-зомбылық көрсетуі – қоғамның үлкен проблемасы. Осындай әлеуметтік жағдайларда балалар мен жасөспірімдердің қайғылы жағдайға душар болуының алдын алу үшін әлеуметтік педагогтар әлеуметтік қорғау жұмыстарын жүргізеді.

Әлеуметтік қорғау 4 бағытта жүргізіледі:

1. Тұлғаның дамуы мен қалыптасуын әлеуметтік қорғау.
2. Тұлғаның даму, қалыптасу ортасын әлеуметтік қорғау.
3. Адам құқығын қорғау
4. Мақсатты әлеуметтік қорғау

Осы әлеуметтік қорғау жұмыстарын жүргізу үшін әлеуметтік педагог алдымен балаларға немесе жасөспірімдерге зерттеу жасайды. Бұл жұмыстардың ішіндегі ең маңыздысы тұрғылықты мекен жайы бойынша жүргізілетін жұмысы [2].

Әлеуметтік педагог көмекке мұқтаж болған баланы не жасөспірімді қорғау, әлеуметтік ортасын қалыптастыру барысында оның тұрғылықты мекен-жайын, отбасылық жағдайын, білім алатын ортасын басшылыққа ала отырып жұмыс істейді. Оқушының әлеуметтік портретін жасау барысында бес түрлі ақпарат басшылыққа алынады: оқушы туралы жалпы мәлімет, жеке психологиялық ерекшеліктері, тұлғаның бағытталу картасы, әлеуметтік педагогикалық жағдайды қалыптастыру және іске асыру бойынша педагогтің жұмысы, тұлғаның әлеуметтенуіне, дамуына әлеуметтік факторлардың ықпалы. Тұрғылықты мекен-жайы (қала, ауыл), отбасы, мектептегі достары осы соңғы ақпараттар қатарына жатады.

Бұл құжатқарапайым болып көрінгенімен, оның мазмұны оқушының тұлғалық, негізгі әлеуметтік психологиялық мінездемесін зерттеуге, оқушының әлеуметтік тәрбиесінің деңгейін көтеруге бағытталған нақты тәрбиелік іс-шараларды атқаруға мүмкіндік береді.

Қиын балалармен, әлеуметтік көмекке мұқтажжасөспірімдермен жұмыс барысында

әлеуметтік педагог оның үйіне бару арқылы жұмыс істейді. Осы жұмысы барысында жан-жақты зерттеу жүргізіп, ол бойынша акт жасайды [3].

Үйіне бару актісі оқушының әлеуметтік паспортында сақталады.

Әлеуметтік педагог жұмысының өнімді болуы үшін, яғни ерекше назардағы балалар мен жасөспірімдерге тиісті түрде көмек көрсете алу үшін отбасына мінездеме беріледі. Ол мінездемеде отбасы тәрбиесінің түрі, отбасындағы қиындықтар және психологтан алынған мәліметтер жазылады.

Әлеуметтік педагог оқушының тұрғылықты мекен-жайында, яғни үйінде болғаннан кейін отбасына әлеуметтік-психологиялық тұрғыдан зерттеу жасайды. Отбасы туралы мәліметтерді *ақпарат жинау әдістері: бақылау, сауалнама арқылы, мінездеме жүйесі социометрия тестілеу; алғашқы мәліметтерді талдау әдістері: сапалық, сандық, отбасын суреттеу тарихи-эксперименталдық модельдеу* әдістері арқылы алса болады.

Әлеуметтік педагогтің есеп беруінің бір түрі «Оқушының үйіне бару туралы журналы» болып табылады (Кесте 1). Ол әлеуметтік педагогтің атқаратын міндеттерін ескере отырып, жұмыс уақытын бөлуі мен бөлуі мен орындалуына мүмкіндік береді [4].

Кесте 1

«Оқушының үйіне баруын тіркеу» журналы

Күні	Оқушының аты-жөні	Мекен-жайы, телефоны	Кім қатысты	Қолы

Отбасымен жұмыс кезеңдерін бақылап отыруына кеңес беру журналы көмектеседі. Кеңес берудің толық сипаттамасы оқушының әлеуметтік паспортына енгізіледі, мұнда атқарылған жұмыс туралы белгіленеді. Тұрғылықты мекен-жайы бойынша жүргізілетін осы жұмыстар мен сараптаулардың нәтижесінде әлеуметтік педагогтің тарапынан ата-анаға кеңес беріледі. Ол мәліметтер «Ата-анаға кеңес

беру» журналында толтырылады (Кесте 2).

Әлеуметтік қорғауға зәру балалар мен жасөспірімдердің қатарында ата-анасынан айырылған жетім балалар да бар. Олармен тұрғылықты мекен-жайы бойынша жүргізілетін жұмыстар өзіндік сипатқа ие. Бұл балалардың да тұрғылықты жеріне әлеуметтік педагогтің баруы міндетті және ол зерттеу жұмыстарынан соң акті толтырылады.

Кесте 2

«Ата-анаға кеңес беру» журналы

Күні уақыты	Оқушының аты-жөні	Ата-анасының аты-жөні	Қай тақырыптан кеңес берілді	Ескертпе	Қолы
-------------	-------------------	-----------------------	------------------------------	----------	------

Актіге баланың аты-жөні, туған күні, туған жері жайлы жалпы мәліметтермен қатар ата-анасы жайлы мәлімет (аты-жөні, қашан қайтыс болды), туыстары және қарамағына алған адамдар туралы мәлімет енгізіледі. Сонымен қатар ең басты назарда болатын, баланың кейінгі өмірінде материалдық жағдайын қамтамасыз етіп, қоғамдық ортаға бейімделуіне қажетті жағдайды жасайтын оған тиесілі дүние мүлік мәселесі. Сол себепті актіде мүлкі туралы мәлімет көрсетіледі (мүлкінің тізімі, сақталуы).

Дүние-мүлкі тіркелуінде ата-анасының қайтыс болғаннан кейін қалған мүлкі тіркеледі. Әлеуметтік педагог 3 данадан мынадай үлгіде тіркейді.

Ескертуге мынадай ақпарат жазылады: кімнің атында; сапасы қандай; кімге берілген, кімнің атына негізделіп жазылған (кітаптар, бағалы қағаздар), номері (акцияға арналған және бағалы қағаздар)

Құрылған күні. Әлеуметтік педагог (қолы). Комиссия мүшелері (қолы).

Кесте 3

Тұрғылықты жер бойынша мынадай дүние-мүлік есепке алынады
(аты-жөні КТЖ, ата-ана қамқорлығынсыз қалған)

Р/с	Заттардың атауы	Затқа мінездеме қолдану деңгейі	Саны	Сапасы	Ескерту
-----	-----------------	---------------------------------	------	--------	---------

Әлеуметтік педагог тұлғаның қоғамдағы өмірге бейімделуін қамтамасыз ету үшін білім беру ұйымдары мен тұрғылықты мекен-жайы бойынша білім алушылардың білім алуы, тәрбиеленуі, дамуы және әлеуметтік қорғалуы бойынша іс-шаралар кешенін жүзеге асырады. Демек, баланың тұлға болып қалыптасуында, қоғамға бейімделуінде отбасындағы жағдайлар ғана емес, оның тұрғылықты мекен-жайы бойынша білім алатын мекемесі де маңызды рөл ойнайды. Сол себепті әлеуметтік педагогтар оқушының мектебіне, сыныбына сипаттама құжат даярлайды. Ол құжатта мектептің мекен-жайы, ондағы оқушылардың, қыз балалар мен ұл балалардың саны көрсетіледі. Балаға тұлғалық зерттеу жүргізу барысында оның сынып жетекшісімен тығыз қарым-қатынас

орнатылады. Оқушының мұғалімдермен, сыныптастарымен қарым-қатынасы, мектептегі үлгерімі оның психологиялық жай-күйіне тікелей әсер етеді. Мектептегі сабақ уақытында бала ата-ана қарауынан тыс қалады. Сол уақытта олардың тәртібіне, жеке қауіпсіздігіне мектептегі мұғалімдері жауапты болады. Баланың бойынан қандай да бір психологиялық ауытқушылықтар, өзгерістер немесе қарым-қатынас барысындағы қиындықтар байқалар болса, сынып жетекшісі мектептегі психолог маманға хабар беріп, алдағы жұмыстарына көмек көрсетуі тиіс. Ал психолог маман әлеуметтік педагогпен бірігіп жұмыс жүргізе отырып алдағы қиындықтардың, қайғылы жағдайлардың алдын алулары әбден мүмкін. Жұмыс барысынан, әрине баланың ата-

анасы немесе ата-анасынан айырылған бала болса, қарамағына алған жауапты адамдар хабардар болады [5].

Әлеуметтік педагогтар оқушының тұрғылықты мекен-жайы бойынша білім алатын мекемесінде жұмыс істеу барысында оқушылардың жалпы психологиялық ахуалдарын байқау үшін тұрақты, жүйелі түрде зерттеу жұмыстарын жүргізіп отырады. Ол жұмыстар оқушылардан сауалнама алу, психологиялық тренингтер өткізу немесе оқушылармен ашық пікірлесу түрінде жүзеге асады.

Аз қамтылған, көп балалы отбасынан шыққан оқушыларды немесе ата-анасынан айырылған жетім балалар мен жасөспірімдерді материалдық, рухани жағынан қолдау – әлеуметтік педагогтар мен психологтардың басты міндеті. Балаларға мектепте ыстық тамақтың берілуі, мектепке қажетті құрал-жабдықтармен немесе қыстық киіммен қамтамасыз етілуі, әлеуметтік қаржылай көмектің тұрақты түрде көрсетілуі осы мамандардың бақылауында болады [6].

Иә, жоғарыда келтірілген мәліметтер бойынша қоғамның, мемлекеттің болашағы болып саналатын балалар мен жасөспірімдердің психологиялық жағдайларын бақылауда ұстаудың қаншалықты маңызды екені түсінікті болды. Осы қажеттіліктерден әлеуметтік педагогтардың да қоғамдағы маңызы, өзіндік орны байқалады. Қоғам, халық мамандарға деген құрметтерін қалыптастырып, жұмыстарында көмек көрсетуге тиіс болса, әлеуметтік педагогтар да қоғам алдындағы жауапкершіліктерін терең сезінулері керек.

Байқағанымыздай, әлеуметтік педагогтардың күрделі де жауапты жұмыстары тек сырттай бақылаумен, теориялық тұрғыда ғана жүргізілмейді. Атқарылатын істер толыққанды әрі нәтижелі болулары үшін әлеуметтік педагогтар өз қызметтерінде түрлі бағыттар мен әдіс-тәсілдерді қолданады. Балалармен, олардың ата-аналарымен, ұстаздарымен тікелей қарым-қатынас орнату барысында ғана мамандар көмекке мұқтаж жандарға қол ұшын соза алады. Оқушының психологиялық портретін толыққанды

жасап, қоғамдық бейімделуіне жасалған жағдайларға нақты баға бере алулары үшін әлеуметтік педагогтар олармен тұрғылықты мекен-жайлары бойынша жұмыс жүргізеді. Оқушының үй жағдайымен, отбасының моральды-материалды сипатымен, білім алып, бос уақытын өткізетін ортасымен танысу әлеуметтік педагогтің жұмысын өнімді етпек [7].

Белгілі американдық маман У.Глессер, «егерде баланың тұлғалық қажеттіліктері үйде іске асырылмаса, олар мектепте жүзеге асуы тиіс. Оқушы табысқа қол жеткізу жолдарын мектепте үйренеді: өз құрбы-құрдастары және ересектермен өзара қарым-қатынас орнатады. Жалғыздық, яғни тек өзімен өзі жеке қалған бала немесе ересек адам болсын, іштей қанағат сезіміне бөлене алмайды... Мектептегі оқу мен әлеуметтік мәселені оқушының өз бетінше шешуіне лайық ұйымастырылуы тиіс» – дейді [8]. Бұл тұста түсінетініміз, баланың, жасөспірімнің тұлғалық қалыптасуы оның тұрғылықты мекен-жайына, яғни үйіне, онан кейін білім алатын мектебіне байланысты болады. Сол себепті де әлеуметтік мамандардың жасөспірімдермен жұмыс істеу барысында олардың тұрғылықты мекен-жайына байланысты ерекшеліктерге баса назар аудара отырып жұмыс істеуі іс-әрекеттің өнімді әрі нәтижелі болуына әсер етпек.

Қорыта айтқанда, әлеуметтік мамандардың қиын да күрделі қызметтері, қоғам алдында үлкен жауапкершілікті арқалайтын жұмыстары мемлекет тыныштығы мен дамуы үшін аса маңызды. Ақпарат көздерінің кеңейіп, тоқтаусыз ағылып жатқан шағында, әлемнің жаһандануы, техниканың жылдам дамуы орын алып тұрған күрделі кезеңде балалар мен жасөспірімдерге бақылау жасау қоғамның ең маңызды мақсатына әрі проблемасына айналды. Өз қызметін сүйетін, мамандығын жетік меңгерген толыққанды әлеуметтік мамандардың барында еліміз қандай қиындықтарды болсын жеңіп шығады дегенге кәміл сенеміз.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

- [1]. Власова Н.В, Шабажанова С.Қ. Мектептегі психологиялық диагностика. – Алматы, 2000. – 245 б.
- [2]. Арыбаева К.М. Девиантты мінез-құлық жасөспірімдерімен түзетушілік- педагогикалық жұмыс атқару. – Алматы, 2006. – 56 б.
- [3]. Әлеуметтік педагогтың кәсіби құзіреттілігін қалыптастыру. /Психология. Социология. Дефектология: Республикалық педагогикалық журнал. – 2005. – №3. – 89 б.
- [4]. Отбасы - әлеуметтік институт /Қазақстанның білім және ғылым әлемі: Республикалық-ғылыми-әдістемелік және педагогикалық журнал. – 2006. – №3..... с.
- [5]. Ауытқушы мінез-құлықтың шығу себептері мен факторлары. /Мектептегі психология /Психология в школе. – 2006. – №5. – с..
- [6]. Еркеғалиева Ж.А. Білім беру ұйымдарында әлеуметтік қызметті ұйымдастыру. – Алматы, 2000.
- [7]. Дүйсенғалиева Т.М. Әлеуметтік педагогке көмек. – Алматы, 2008. – 95 б.
- [8]. Муханбетжанова Қ.М., Ерниязов О.Н. Әлеуметтік педагог жұмысының әдістемесі. – Алматы, 2008. – 215 б.
- [9]. Арымбаева К.М. Девиантты мінез-құлықты жасөспірімдермен түзетушілік-педагогикалық жұмыс атқару /Оқу-әдістемелік құрал. – Шымкент, 2003. – 155 б.
- [10]. Әлеуметтік-психологиялық тренинг жаттығулары. – Дарын. Қараша-желтоқсан, 2005. – 145 б.
- [11]. Баймұқанов М.Т. Отбасымен әлеуметтік педагогикалық жұмыс. – Астана, 2005. – 110 б.
- [12]. Байтұрсынова А.А. Арнайы педагогика: проблемалар мен даму болашағы: Оқу құралы. – Алматы, 2008. – 258 б.
- [13]. Таженова Г.Б. Әлеуметтік-педагогикалық жұмысының технологиялар. – Павлодар: ПМПУ, 2018. – 120.

References

- [1]. Vlasova N.V., Shabazhanova S.K. Mekteptegi psihologiyalyk diagnostika. – Almaty, 2000. – 245 b.
- [2]. Arybaeva K.M. Deviantty minez-kulyk zhasospirimderimen tuzetushilik-pedagogikalyk zhumys atkaru. – Almaty, 2006. – 56 b.
- [3]. Aleumettik pedagogtyn kasibi kuzirettiligini kalyptastyru /Psihologiya. Sociologiya. Defektologiya: Respublikalyk pedagogikalyk zhurnal. – 2005. – №3. – 89 b.
- [4]. Otbasy – Aleumettik institut /Qazakstannyn bilim zhane gylым alemi: Respublikalyk-gylymi-adistemelik zhane pedagogikalyk zhurnal. – 2006. – №3. – 25. s.
- [5]. Auytkushy minez-kylyktyн shygu sebepteri men faktorlary /Mekteptegi psihologiya /Psihologiya v shkole. – 2006. – №5. – 63 s.
- [6]. Erkegalieva Zh.A. Bilim beru ugymdarynda aleumettik kyzmetti ugymdastyru. – Almaty, 2000
- [7]. Dujsengalieva T.M. Aleumettik pedagogke komek. – Almaty, 2008. – 95 b
- [8]. Muhanbetzhanova K. M., Erniyazov O.N. Aleumettik pedagog zhumysynyn adistemesi. – Almaty, 2008 – 215b.
- [9]. Arymbaeva K.M. Deviantty minez-kulykty zhasospirimdermen tuzetushilik-pedagogikalyk zhumys atkaru / Oqu-adistemelik kural. – Shymkent, 2003. – 155 b.
- [10]. Aleumettik-psihologiyalyk trening zhattygulary. – Daryn. Qarasha-zheltoksan, 2005. – 145 b.
- [11]. Bajmukanov M.T. Otbasyмен aleumettik pedagogikalyk zhumys. – Astana, 2005. – 110 b.
- [12]. Bajtursynova A.A. Arnajy pedagogika: problemalar men damu bolashagy: Oqu kuraly. – Almaty, 2008. – 258b.
- [13]. Tazhenova G.B. Aleumettik-pedagogikalyk zhumysynyn tekhnologiyalar. – Pavlodar: PMPU, 2018. – 120.

Работа социального педагога с подростками по месту жительства

У. Кыякбаева¹, А. Иниятова¹, Ж. Асанханова¹, К. Шырынбаева¹, М. Сураншиева¹

¹Казахский национальный педагогический университет имени Абая
(Алматы, Казахстан)

Аннотация

Авторы статьи подчеркивают, работа социального педагога с подростками по месту их жительства и защищать подростков или ребенка которое нуждается социальной помощи, руководствуясь своим местом жительства, семейным положением и образовательной средой в его /ее социальной среде. Социальная работа и выявление основных проблем ребенка, создание комфортной атмосферы для подростков и детей по месту их жительства, основной вопрос создания благоприятной атмосферы для подростков и детей по месту жительства, содействия социальной работе в контексте возобновления образования, а так же адаптация к обществу и место, где они живут в социальной среде. В ходе исследования основные направления социальной работы, социальное обеспечение, процессы социальной работы.

Ключевые слова: работа с подростками, социальная педагогика, социальная работа по месту жительства, социальная защита, методы историко-экспериментального моделирования, социально-психологические исследования.

The work of a social educator with adolescents in the community

U. Kyiyakbayeva¹, A. Iniyatova¹, Zh. Assankhanova¹

¹Abay University (Almaty, Kazakhstan)

Abstract

The authors of the article emphasizes the work of a social pedagogue with adolescents at their place of residence and to protect adolescents or children who need social assistance, guided by their place of residence, marital status and educational environment in his / her social environment. social work and identification of the main problems of the child, creating a comfortable atmosphere for adolescents and children at their place of residence, marital status and educational environment in his / her social environment. social work and identification of the main problems of the child, creating a comfortable atmosphere for adolescents and children in their place of residence, the main issue of creating a favorable atmosphere for adolescents and children in the community, promoting social work in the context of renewed education, adaptation to society and a place where be found in the social environment, as well as adaptation to society and the place where they live in the social environment.

Keywords: working with teenagers, social pedagogy, social work in the community, social protection, methods of historical and experimental modeling, social and psychological research».

Редакцияға 16.06.2019. қабылданды.